

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Навчально-методична лабораторія
управління розвитком регіональної освіти

Деміракі Т. В.

МОДЕЛЮВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»

Методичні рекомендації

Миколаїв – 2018

Деміракі Т. В.

**МОДЕЛЮВАННЯ ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ В УМОВАХ
РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ
«НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»**

Методичні рекомендації

Загальна редакція:

Стойкова В. В., к.пед.н., заступник директора з науково-педагогічної роботи МОІППО

Укладач:

Деміракі Т. В., методист лабораторії управління розвитком регіональної освіти МОІППО

Рецензенти:

Гриненко Т. В., завідувач методичного кабінету відділу освіти, молоді та спорту виконавчого комітету Баштанської міської ради Миколаївської області, учитель-методист, учитель вищої категорії;

Олійник Л. М., к.пед.н., доцент, доцент кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти МОІППО

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, протокол від 10.05.2018 № 5.

У методичних рекомендаціях «Моделювання освітнього простору в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» висвітлено принципи зонування простору та розкрито особливості вільного простору та який вплив на учасників освітнього процесу здійснюють певні кольори, дизайн та розташування меблів; надано рекомендації педагогічним колективам зі створення якісного освітнього простору.

Моделювання освітнього простору в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»: методичні рекомендації / Укл. Т. В. Деміракі, за заг. ред. В. В. Стойкової. – Миколаїв : ОІППО, 2018 – 36 с.

© Навчально-методична лабораторія управління розвитком регіональної освіти

© Лабораторія редакційно-видавничої діяльності Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

2018

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Психолого-педагогічний вплив традиційних та інноваційних підходів у дизайні освітнього простору.....	5
Зонування освітнього простору.....	7
Відкритий простір.....	10
Необхідність окремого простору для початкової ланки.....	11
Проектування освітнього простору.....	12
Діяльність педколективу, зокрема керівників ЗЗСО щодо створення нового простору.....	17
Висновок.....	18
Додаток. Орієнтовне положення про освітній проект «Миколаївщині – новий освітній простір».....	20

ВСТУП

Протягом багатьох попередніх десятиліть існування школи педагогічна наука та фізичний простір школи існували окремо, лише на початку XXI століття науковці та практики довели, що освітній простір постає як сукупність матеріальних та людських ресурсів, а також норм та стандартів освітньої діяльності. Концепцією «Нова українська школа» визначено пріоритетні завдання розвитку і виховання всебічно й гармонійно розвиненої творчої особистості, патріота, відповідального громадянина, здатного до ризику та інновацій, вмотивованого на самоосвіту і саморозвиток в умовах сучасності. Суспільство відчуває потребу в активному, творчому та цілеспрямованому вчителів, який усвідомлює необхідність якомога швидшого створення освітнього середовища. Це зумовлює створення такого освітнього простору, у якому кожен учень зможе самовизначитися, реалізувати власні творчі здібності різноманітними засобами і способами під час діяльності.

Освітній простір школи є важливим чинником розвитку особистості учня та професіоналізму вчителів, який прискорює або стримує процес розвитку освіти в умовах інноваційних змін. Адже відповідно до Концепції «Нова українська школа» дизайн навчального середовища повинен враховувати характер діяльності та вікові особливості учнів [7]. Вивченню поняття «освітній простір» приділено значну увагу у наукових та методичних працях вітчизняних та зарубіжних педагогів Г. Бутенко, А. Евтодюк, Н. Рибка, А. Цимбалару та інші. Зокрема Н. Рибка зазначає, що «освітній простір відображає переважно внутрішні (педагогічні, психологічні, дидактичні та ін.) зміни в системі освіти». [8, с. 8]. А В. Шуляр під простором має на увазі «не лише фізичний простір, а й ментальний, духовний, сакральний тощо. Він може бути як ідеальним, так і у вигляді матеріальних форм, наприклад, картин, фресок, фотографій, комп'ютерної графіки тощо» [14, с. 6].

В умовах реалізації Концепції «Нова українська школа», актуальності набуває проблема створення освітнього простору для сучасної шкільної освіти, де зростання соціальних вимог, зміна підходів до навчання та змісту освіти, динаміка розвитку науково-технічних розробок залишаються неврахованими.

Українське суспільство бажає бачити школу місцем розвитку та співпраці. Школа – це будинок, в якому живуть дві групи людей зі своєю системою взаємин: діти-учні і дорослі-вчителі. Шкільне приміщення потребує особливих підходів до планування та об'ємно-просторової композиції, що створює умови для ефективної організації освітнього процесу, естетичного та фізичного розвитку учнів. Школа третього тисячоліття повинна стати тим архітектурним середовищем, де формується гармонійна особистість дитини з високим рівнем освіти на основі сучасних технологій та новітньої матеріально-технічної бази. Будівлі українських шкіл переважно зведено у 1930–1980-ті роки, тому освітній простір, створений у них, не відповідає ідеям Концепції «Нова українська школа», бо є невиразним та однотипним. Дизайн може вдосконалити певний простір залежно від цілей і завдань школи, оскільки має потужний освітньо-виховний потенціал та здатний підвищити якість і ефективність сучасної української освіти.

Реконструкція і ремонт наявного фонду будівель шкіл повинна проводитися обов'язково з урахуванням специфіки організації освітнього процесу. У зв'язку з цим актуальним стає прогнозування і розвиток комплексної моделі будівлі закладу в рамках відповідності функціонально-планувальної гнучкості, конструктивної раціональності, індивідуальності та оригінальності архітектурного вигляду, із урахуванням державних санітарних правил та норм улаштування, утримання закладів загальної середньої освіти, організації освітнього процесу та сучасних вимог до архітектурного середовища для закладів освіти, їх розвитку в майбутньому. Очевидним є те, що освітній простір

для учнів початкової школи відрізнятиметься від освітнього простору для старшокласників як за предметно-просторовою організацією, так і за характером оформлення. Для виконання поставлених завдань необхідно дотримуватися двох важливих умов організації сучасного простору: 1) зонування; 2) гнучка організація простору. Зважаючи на те, що педагоги не мають фахової дизайнерської освіти, вирішити поставлені питання самостійно стане для них складним завданням.

Психолого-педагогічний вплив традиційних та інноваційних підходів у дизайні освітнього простору

Освітній сенс у житті дитини мають не тільки підручники та уроки, а й спілкування з однолітками, позашкільні враження, і, звичайно ж, простір, який дитина освоює. Сучасні дослідження шкільної архітектури і простору фокусуються на експлуатаційних якостях приміщень, на їх оформленні та дизайні. Доведено, що природне денне світло, чистота повітря, температура, рівень шуму, кольори у приміщенні можуть впливати як негативно, так і позитивно на здоров'я та навчання учнів. Простір будівлі в архітектурному розумінні здатний викликати низку позитивних емоцій. Головні позитивні емоції, сформульовані доктором філософії Сіракузького університету в Нью-Йорку К. Ізордом, такі:

- 1) інтерес – найпозитивніша емоція, що мотивує до навчання, розвиток навичок та вмінь, творчих прагнень; у стані інтересу в людини підвищується увага, допитливість; інтерес полегшує соціальне життя і сприяє розвитку емоційних зв'язків між індивідами;
- 2) радість – максимальна, але не обов'язкова постійна емоція; вона постає побічним продуктом подій та умов, а не результатом прямого прагнення отримати її;
- 3) здивування має деякі риси емоцій; це скоріше тимчасовий стан; він виявляється завдяки різкому підвищенню стимуляції через будь-яку раптову подію; подив сприяє звільненню нервової системи від попередніх емоцій [1, с. 25].

Якщо говорити про простори радянської школи, то дуже добре всі пам'ятають темно-синій або темно-зелений колір панелей у коридорах, іноді в класах. У зеленого, як у будь-якого іншого основного кольору, залежно від тону змінюється значення. Чим більше в ньому темно-синього, тим твердішим, холоднішим, напруженішим, жорсткішим він сприймається психологічно. Як молекули утворюють певну жорсткість структури твердого тіла, не видимо зовні, так і в людській душі виникає відчуття внутрішньої напруги. Щодо темно-синього кольору сучасні психологи стверджують, що велика кількість синяви в приміщенні знижує працездатність, може викликати депресивні стани і небажання працювати, але водночас споглядання насиченого синього кольору уповільнює серцебиття, стабілізує кров'яний тиск, зменшує нервову напругу, однак у великих кількостях синій колір викликає відчуття пригніченості. Ось чому темно-синій та темно-зелений кольори викликають не зовсім приємні спогади – це некомфортні кольори. Учень насамперед фокусується на джерелі дискомфорту, а не на навчанні. Таку сумну картину погіршували портрети радянських вождів у кабінетах, коридорах та музейних кімнатах, які висіли з року в рік. Усе, що вішали на стіни – стіннівки, стенди та інформація на них піддавалися шкільній цензурі. Деякі осередки, наявні в новій сучасній початковій школі, залишилися у нас ще з радянських часів: живий куточок, осередки вчителя, навчально-пізнавальної діяльності та змінних стендів. Освітній простір часів незалежної України де-не-де покращився, проте найкращі сучасні відремонтовані школи більше нагадують офісні приміщення. Змінилися портрети та нові герої на стінах, додалися нові розділи у шкільних музеях,

однак суть освітнього простору залишилася майже такою, як і була – невиразність і сірість. Сучасні школи здебільшого цим схожі між собою.

Коли оформляється інтер'єр приміщення, то визначається його колірне рішення, а це колірне рішення так само впливає на людей. Людські очі здатні розрізняти і вловлювати більше мільйона кольорів, що, як уже давно доведено вченими, активно впливають на наше самопочуття, настрій, емоції. Деякі кольори можуть підвищувати працездатність, інші можуть викликати почуття щастя, радості, спокою, створювати атмосферу захищеності. Колір в інтер'єрі має не лише психологічний вплив на людину, він змінює візуальне сприйняття простору. Світлі відтінки деяких кольорів збільшують та розширюють простір. Інші здатні підкреслити замкнутість і невеликі розміри приміщення.

Білий – досить нейтральний колір, він викликає позитивні емоції. Чистий білий колір – найменш природний із усіх кольорів. Білі приміщення здаються холодними, але при цьому благородними, якщо вони відповідним чином оформлені. Білий має безліч відтінків (так звані делікатні відтінки), що можуть створити в приміщенні приємну атмосферу і відчуття легкості за однакового освітлення.

Зелений колір дуже позитивно впливає на нервову систему людини, заспокоює, дарує відчуття комфорту й умиротворення, зменшує апетит. Зелений колір рекомендовано для рекреаційних зон. Залежно від відтінку зелений колір може оживляти і збуджувати або заспокоювати: синювато-зелені відтінки діють заспокійливо, а жовтуваті збуджують.

Синій – холодний колір, допомагає створити ділову робочу атмосферу в приміщенні, налаштовує на спокій та розважливність, допомагає сконцентруватися. Відтінки синього підходять для кабінетів та робочих зон. Світлі сині відтінки здаються віддаленими і легкими, вони розширюють простір. Темні сині кольори – компактними і надають відчуття стабільності.

Сірий – лаконічний, елегантний та стриманий. У приміщенні цей колір створює враження спокою. Сірий має багато відтінків. Простір і елементи дизайну, пофарбовані в сірий колір, надають елегантності й відстороненості, завдяки цьому навіть найменші поверхні вражають більшою мірою. Цей колір прекрасно гармоніює практично з усіма кольорами, сприятливо впливає на людину, дарує відчуття спокою й захищеності, знімає напругу, розслабляє.

Бежевий колір не може викликати негативних емоцій у людини, він створює почуття спокою та стабільності.

Помаранчевий колір – яскравий і теплий, він здатний викликати в людини відчуття тепла, підняти настрій, викликати збудження, створити урочисту атмосферу свята.

Жовтий колір – збуджувальний, невагомий, веселий, стимулювальний яскравий і світлий відтінок, це колір, що спонукає до спілкування та розширює простір. Тому жовтий особливо добре підходить для приміщень із незначним природним освітленням. Світло-жовті стелі сприймаються як більш світлі та сяючі, ніж білі. Але з цим кольором треба бути обережним, тому що в невеликих приміщеннях занадто насичений жовтий колір може здатися нав'язливим [2].

Отже, усі світлі кольори й відтінки розширюють простір, а темні, навпаки, – зменшують, тому, якщо занадто низьку стелю пофарбувати в світлий колір, вона візуально підвищиться. Якщо стеля висока, для неї слід використати темний колір, щоб вона візуально стала нижчою. Завдяки одній кольоровій гамі для стін, стелі та підлоги можна досягнути ефекту розмиття меж і створити єдиний простір [10]. За допомогою кольорових акцентів можна виділити окремі зони у приміщенні. Важливо пам'ятати, що в одному приміщенні не варто використовувати більше п'яти кольорів.

Ось чому одне приміщення створює гарний, легкий, піднесений настрій, а в іншому люди відчувають пригніченість. Насправді багато залежить від колірного

вирішення інтер'єру, зокрема атмосфера конкретного приміщення. Колір може здійснювати різну психологічну дію на людину: викликати відчуття холоду або тепла, легкості або пригніченості, бадьорити або втомлювати. За допомогою кольору можна надавати інтер'єру прозорості або масивності, об'ємності чи замкнутості. Правильно підібрані кольори дозволяють підвищити рівень успішності й мотивувати учнів до творчості. Учені в один голос стверджують: від планування, колірних рішень і світлового оформлення простору безпосередньо залежить мотивація дітей до навчання, їх успішність і комфорт перебування в шкільних стінах. Психологи Кембриджського університету в своїй науковій роботі «The School I'd Like. Reflections on an Education for the 21st Century. London» дійшли до невтішних висновків: підліткам не вистачає яскравих фарб у навчальних приміщеннях [4]. Суворе і нудне оздоблення змушує багатьох відчувати себе некомфортно.

На комфорт учня також впливає розташування та якість шкільних меблів у класі. Це впливає на вдосконалення освітнього процесу, сприяє збереженню високої працездатності і здоров'я школярів, профілактиці шкільних форм патології. Дуже важливо дотриматися усіх рекомендацій щодо підбору навчальних меблів для класу, які надає Міністерство освіти і науки України (наказ від 23.03.2018 № 283). Особлива увага в ньому приділяється вазі, кольору та формам меблів. При розташуванні парт, столів та посадці учнів потрібно враховувати таке:

- брати до уваги стан здоров'я учнів (зір, слух, зріст); пересаджувати їх не менше ніж раз на семестр;
- на початку року першокласники мають сидіти за індивідуальними партами;
- у класі повинно бути не менше двох ростових груп меблів для учнів [8].

Але найголовніше правило, якого слід дотримуватися вчителю – протягом уроку декілька разів змінювати форми роботи для учнів, тобто чергувати письмову роботу з руховою діяльністю, щоб антропометрично невідповідні меблі для учня не становили загрози.

Зонування освітнього простору

Зонування – один із найважливіших етапів створення зручного простору. Головне завдання зонування – розділити приміщення, будівлю на окремі зони (осередки). Розділяючи приміщення (будівлю), можна створити максимально зручний та функціональний простір, комфортний для кожного учасника освітнього процесу. Зонування допомагає розділити приміщення на ділянки, призначені для певного виду діяльності. Концепція «зонування навчальних приміщень» не є чимось новим. Клас дореформеного періоду НУШ вже мав свої зони (осередки): зона учнівських парт, класної дошки, робоче місце вчителя, зона зберігання матеріалів (шафи та полиці), зона наочності (стенди, плакати, мапи). У деяких класах можна побачити ще одну зону – живий куточок.

Досвідчені вчителі стверджують, що покращення матеріальних умов школи (ремонт, переїзд до нової будівлі, оновлення меблів) – це можливість урізноманітнити форми організації роботи, змінити розташування меблів у класі, створити нові зони (осередки). У сучасній школі має застосовуватися дворівневе зонування шкільного простору:

- **перший рівень** – зонування типів приміщень за їх призначення (спортивний зал, їдальня, актовий зал, учительська та ін.);
- **другий рівень** – зонування приміщення на функціональні зони (осередки).

Такий принцип зонування дозволяє детально розглянути і спланувати усі приміщення школи й облаштувати їх максимально ефективно. При цьому

функціональні зони за необхідності об'єднуються або трансформуються залежно від площі приміщення та особливостей його використання. Отже, зонування, наприклад, класної кімнати ми відносимо до другого рівня зонування.

У межах традиційної школи ми часто вирізняємо непрактичне, неефективне й малофункціональне зонування простору будівлі:

- класи початкової ланки часто розміщено на різних поверхах, хоча доцільніше їх можна було об'єднати окремим блоком початкової школи зі спільною рекреацією та вбиральнями;
- коридори в кращому разі слугують просто переходом від класу до класу, невиразні та порожні;
- відсутні рекреаційні зони для учнів початкової, середньої та старшої ланок; у таких зонах учні могли б відпочивати під час перерви; іноді у фойє школи першого чи інших поверхів можна побачити кілька тенісних столів або стіл із шахами та шашками; відсутні меблі для сидіння, шафи з книгами та журналами;
- гардеробна у школах здебільшого загалом не передбачена, така зона могла б містити шафи для особистих речей та верхнього одягу учнів;
- навчальна частина не відділена від суспільного блоку (актовий та спортивний зали, бібліотека).

Школа, концепція якої ґрунтується на потребах та побажаннях учнів, повинна мати правильну організацію простору, зонування тощо. Школа повинна створити таку просторову концепцію, де навчання учнів відбуватиметься у комфортних, зручних умовах. При цьому мають використовуватися різноманітні оздоблювальні матеріали так, щоб це сприяло виявленню творчих ідей та реалізації власних навчальних проєктів. У сучасних умовах упровадження ідей концепції НУШ слід змінити насамперед традиційне уявлення про класну кімнату, якщо звертатися до досвіду європейських та американських колег. Наприклад, видання GEORGEL UCASED UCATIONAL FOUNDATION пропонує шляхи осучаснення навчального простору. Автор Мері Вейд (Mary Wade) розповідає про такі умови продуктивної шкільної освіти у 21 сторіччі:

Перша умова – це зони. Загальні рекомендації щодо зонування такі:

у маленьких приміщеннях, плануючи зонування, використовують:

- дзеркала, вони надають простору відчуття легкості;
- меблі у приміщеннях із маленькою площею мають виконувати декоративну функцію; шафи – бути відкритими або частково закритими, глибина шафи – 40 см; за такого розміру вона буде достатньо місткою і не занадто масивною.
- 3Д-панелі, пластикові або дерев'яні, пропускають світло і займають мало місця.

Є декілька прийомів зонування приміщення:

- *зведення подіуму* дозволяє виділити невелику частину приміщення. Наприклад, можна підняти одну із зон у класі й відділити її за допомогою модуля від загального об'єму приміщення;
- *використання стельових рельєфів* і зниження стелі у деяких зонах. Наприклад, вузький коридор виглядатиме набагато краще, якщо частково знизити стелю. Це дозволить уникнути ефекту колодязя;
- *комбінування на стінах різних текстур та кольорів* – один із найбільш доступних та ефективних прийомів. Можна виділити в приміщенні необхідну зону додаванням рельєфної та контрастної ділянки на загальному нейтральному фоні стіни.
- кожна функціональна зона повинна мати своє джерело **освітлення**. Варіанти можуть бути різні – підвісне або стельове освітлення над

потрібною зоною. Світлові сценарії допомагають зонувати приміщення і візуально зробити його більшим;

- для того, щоб викликати інтерес та ентузіазм щодо навчання і створити атмосферу креативу для учнів, треба подумати про те, щоб не проводити цілий навчальний день на одному місці. Зробіть навчальний простір гнучкішим.

- Можна обрати спеціальну зону, де збиратиметься вся група, розмістившись, наприклад, на килимі.
- Стіл учителя може бути також і письмовим столом, де ви працюєте, а зайві речі ви можете зберігати на полицях, умонтованих у стіну.
- Подбайте також про наявність місця для індивідуальних занять та занять у парах.
- Знадобляться великі подушки або крісла-мішки, а також ролики для стільців, щоб зробити робочі місця мобільнішими.
- У вільній від меблів зоні добре було б створити «м'який куточок». Подбайте про затишок і комфорт у вашому навчальному приміщенні.

Друга умова – доступність навчальних матеріалів. Навчальні матеріали повинні бути розміщені зручно для тих, хто навчається. Для цього:

- попросіть ваших учнів дати відгук, як вони використовують і як би хотіли використовувати класні ресурси;
- відрегулюйте висоту дошок для заміток, пристосуйте для використання письмові дошки, полицки, гачки – усе те, що могло би знадобитися в освітньому процесі.

Третя умова – свобода руху.

У 21 столітті, маючи велику базу знань про особливості різних психологічних типів людей, учитель має враховувати різні потреби учнів. Серед них є екстраверти, інтроверти, ті, хто любить колективну роботу, вільнодумці, письменники, мрійники, непосидьки. Важливо створити гнучке середовище, де було б зручно та приємно перебувати кожному. Окрім цього варто допомогти учням із поповненням технологічної бази, зокрема, за допомогою нових інформаційних технологій. Для того, щоб вони могли якісно та відповідно до своїх здібностей, умінь та інтересів презентувати свої знання, забезпечте учнів необхідними інтернет-додатками, за допомогою яких вони могли б створювати презентації, працювати над вправами з іноземної мови, робити творчі публікації, шукати інформацію тощо.

Четверта умова – натхнення.

Викладачі часто впевнені в тому, що учні чекають на можливість творити, а коли така з'являється, то вони одразу фонтанують ідеями. Але це не так. Ми повинні підтримувати натхнення в учнів і заохочувати креативність повсякчасно.

- Створіть у класі «творчу зону», відкриту для учнів.
- Приділяйте увагу розвитку мислення, пізнання, розширення світогляду ваших учнів. Неможливо розвинути в учнів наполегливість та готовність до невдачі (основні характеристики творчості), якщо ми постійно їм показуємо, що охайно заповнювати зошити – найважливіше.

П'ята умова – повага.

- Радимо переглянути «систему винагород», щоб навчання не було для учнів «боротьбою за цукерочку», краще нехай вони керуються внутрішнім прагненням до знань.
- Знаходьте можливість індивідуального спілкування із кожним учнем: дізнайтеся про їхні інтереси, здібності.
- Виокремлюйте під час занять час на висловлення власних роздумів учнів, висловлення ними особистої думки [15].

Відкритий простір

Навчання в школі, як і життя за її межами, – це не подорож на самоті, а спільна діяльність. І школа повинна відображати це: для всіх учнів і вчителів будівля повинна бути загальною, доступною, відкритою. Зрозуміло, чому ця тенденція з'явилася. У сучасних шкільних коридорах практично немає світла, усе затиснуте. Функція коридору – просто прохід від одного місця навчання до іншого. Сучасні дизайнери стверджують, що легкості, відкритості та невимушеності простору приміщення може надати саме «відкритий простір» (Open space). Один із базових принципів відкритості полягає в тому, щоб забезпечити доступ до всіх навчальних приміщень і дозволити учням освоювати їх у вільний час. Класи не повинні бути закриті на замок, ніби їх мешканцям є що приховувати або чого соромитися. Черга біля зачинених дверей ідальні, спортзалу, роздягальні, актового залу, – абсолютно не потрібна дітям річ. Вони не злочинці й не арештанти, щоб приховувати від них те, що побудовано для їх розвитку. Водночас кожен має право на особистий простір, тому шкільна будівля має забезпечити можливість усамітнитися, побути наодинці зі своїми думками або поговорити з кимось наодинці.

Концепція «відкритого простору» (Open space – велика кількість вільного простору) – новий напрям в організації робочих місць учнів, коли великі просторі приміщення обладнані меблями, що мають здатність до штабелювання, розділені невеликими перегородками та мають умовний розподіл на рекреації. Перегородки в цьому разі мають лише умовний характер. Меблі повинні бути модульними. Столи, звичайно, мають закруглені форми для економії місця і з міркувань безпеки. Вбудовані шафи, полиці й висувні ящики активно використовуються в такому приміщенні, оскільки вони дозволяють істотно заощадити місце. Фахівці стверджують, що в приміщенні Open space економія простору сягає 30 %. Тільки так можна досягти функціональності, задіяти кожен квадратний метр площі та не втратити відчуття комфорту. Шафи можуть слугувати засобом зонування освітнього простору.

Ця концепція має як переваги, так і недоліки. До основних переваг Open space можна віднести:

- економічність організації;
- легку і швидку комунікацію між класами та учнями і педагогами;
- психологічний комфорт колективу.

У такому просторі легко обмінюватися інформацією, що сприяє згуртуванню учнівського колективу, створює відчуття єдності та розвиває творче мислення. До недоліків такої системи можна віднести її недостатню універсальність. Постійний шум знижує ефективність роботи та дуже стомлює. Open space обмежує можливість використання часу учасників освітнього процесу для вирішення особистих питань. Багатою адаптація до Open space дається нелегко.

У тому, що у школярів знижується мотивація до навчання, не останню роль відіграє простір – одноманітність архітектурних будівель і монотонність інтер'єрів. Переважна більшість опитаних учнів заявили, що їм не вистачає облаштованих кабінетів і коридорів, яскравого оформлення стін і громадських зон відпочинку.

На вході до будь-якої школи, шкільного класу ми одразу відчуваємо на собі ефект того простору, в якому перебуваємо — низька стеля чи вогкість приміщення, мала кількість світла, дискомфорт через надмірне скупчення людей на квадратний метр тощо. Отже, різні фізичні фактори та дизайн приміщення мають критичний вплив на якість самого навчального процесу. Британські дослідження показали, що ефективність навчання залежить від фізичного простору. Він здатний вплинути на успішність учнів, яка поліпшується на 25 % за умови покращення умов приміщення. Нейронаука постійно відкриває нові деталі функціонування мозку та його вплив на ефективне навчання. Відкриття у сфері нейродосліджень доводять: організація простору впливає

на самопочуття учасників та на динаміку навчального процесу. Для того щоб максимізувати навчальний потенціал, простори мають бути відкритими, комфортними, освітленими та стимулювати візуально. Ще 1977 року дослідники університету Берклі виявили, що низький рівень світла негативно впливає на здатність регулювати природний цикл сну та пробудження. Дослідження 1999 року Лізи Гершонг, експертки з людських факторів в архітектурному дизайні, показало, що високі рівні природного сонячного або максимально подібного до нього світла у класі підвищують відвідуваність, досягнення та загальний стан здоров'я учнів. Науковці з університету Торонто спеціально досліджували реакції людей на контури та висоту стелі в архітектурному дизайні. Виявилось, що кімнати з криволінійним дизайном активували ті ділянки мозку, що відповідають за емоції та емоційну взаємодію, а також сприймалися людьми як «красивіші». Високі стелі стимулювали мозкові структури, що лежать в основі візуально-просторового пізнання. Отже, вигнуті лінії та високі стелі викликають емоційний відгук, цікавість та увагу. Натомість закритіші простори призводять до підвищення рівнів кортизолу, гормону стресу. Під час навчання учням важливо почувати себе комфортно. Це досягається за допомогою ергономічних меблів, невимушеного денного світла, свіжого повітря та добре продуманого штучного світла й акустики. Когнітивний нейронауковець Майкл Познер із університету Орегону стверджує, що нашому мозку подобається новизна. Саме тому постери або візуальні зображення на стінах чудово працюють для привернення уваги учнів, головне – міняти їх час від часу, адже новизна привертає увагу, але не утримує її. Ось чому стенди в школі та в класі повинні бути змінними.

Поради для тих, хто працює з навчальними просторами і прагне зробити їх справді відкритими та комфортними:

- вмикайте світло, відкривайте жалюзі та штори;
- виходьте надвір, особливо вранці;
- створюйте ілюзію простору за допомогою дзеркал – розташування дзеркала навпроти вікна збільшить кількість світла в приміщенні;
- пересувайте меблі, організуйте нові фігури та пере- облаштовуйте кімнату – так вона виглядатиме новою;
- прив'яжуйте кожен нову тему до нового предмета або вигляду кімнати, щоб учасники процесу асоціювали простір зі своєю роботою [10].

Необхідність окремого простору для початкової ланки

Простір для учнів початкової школи має відрізнятися від простору для старшокласників як за предметно-просторовою організацією, так і за характером оформлення. Завдання сучасної школи – не завершити якомога швидше дитинство, а надати можливість дитині прожити його, насолодитися ним і винести з нього важливі уроки. Школа, з одного боку, має не принижувати значущість особистості учня, а з іншого – давати можливість займатися собою і не вказувати йому, як треба поводитися, щоб бути схожим на дорослого. На особливу увагу заслуговує той факт, що початкову ланку школи потрібно відділити окремим блоком від старшої та середньої школи, але при цьому потрібно подбати про спільний перехід. Для цього є низка причин:

- **наступність**, ще В. О. Сухомлинський казав: «Школа не повинна вносити різкого перелому в життя дитини. Нехай, ставши учнем, дитина продовжує робити сьогодні те, що робила вчора. Нехай нове з'являється в її житті поступово і не збентежує лавиною переживань». Наступність виступає як ключовий елемент взаємозв'язку між початковою школою і ЗДО, що, спираючись на набуття дошкільного дитинства, має забезпечити подальше становлення особистості дитини, її інтелектуальний, соціальний та фізичний

розвиток. Освітній процес у початковій школі (відповідно до Державного стандарту початкової освіти) організовано за циклами з урахуванням вікових особливостей фізичного, психологічного і розумового розвитку дітей 6–10 років. У 1–2 класах адаптаційно-ігровий цикл сприятиме поступовому переходу дитини від гри до навчання – провідних видів діяльності дошкільного та молодшого шкільного віку. Саме зонування простору в ЗДО мусить мати наступність і в початковій школі. Діти приходять із дитячого садочка, де вони звикли до зонування простору в групі. Отже, їм буде легше пристосуватися до нового навчального простору в початковій школі, що запланований Новою українською школою. У ЗДО осередків багато – природознавчий, дитячого експериментування, ігрової діяльності, образотворчої діяльності, музичний та ін. У Новій українській школі передбачено 8 осередків, які виконують певну функцію в класі. Як і в садочку, величезне значення має наявність окремої вбиральні, якою учні можуть скористатися в будь-який момент. Найкращий варіант – прилегла вбиральня до кожного класу початкової ланки або спільна вбиральня в блоці початкової школи [11];

- **безпе́чність**; блок початкової ланки повинен мати окремий вхід, який би відгороджував його від середньої та старшої школи. У такий спосіб буде гарантовано безпеку молодших школярів та певну ізольованість від учнів старшої та середньої ланки. Діти початкової ланки будуть об'єднані за інтересами та віковим критерієм;
- **можливість об'єднати** кілька осередків класу в одній спільній рекреації. Осередок гри, відпочинку, дитяча бібліотека та куточок живої природи поєднуються, і в такій рекреації мають можливість проводити перерви всі учні початкової школи. А якщо поставити в цій рекреації столи та стільці, тоді в ній можна буде проводити уроки художньо-естетичного циклу.

Приміщення для різних вікових груп школярів – початкової, середньої та старшої ланки – мусять мати специфічне планування, що повною мірою відповідатиме особливостям навчального процесу, потребам та інтересам учнів різного віку. Освітній простір має бути гнучким та різноманітним із урахуванням характеру діяльності та вікових особливостей учнів. Лабораторії, майстерні та інші приміщення зі спеціальним обладнанням завжди матимуть більш-менш стабільну просторову структуру і тому повинні розташовуватися у просторі середньої та старшої ланки. Рекреаційні зони та класи будь-якої ланки мають бути здатні до перегрупування меблів та придатними до трансформації, швидкої зміни робочих зон для роботи з цілим класом, у групах чи індивідуально, у спокої чи в русі. Мобільність освітнього простору вимагає від дитини постійних роздумів про те, як його використовувати, а у стандартному кабінеті цієї адаптації та трансформації простору під себе не потрібно.

Проектування освітнього простору

Проектування простору школи – складний процес, але цілком можливий і не реалізується за один рік. Виникає безліч труднощів, починаючи з перебудови простору та завершуючи готовністю вчителя до освоєння нових принципів навчання. Освітній простір повинен стати якісним, активним по відношенню до людини. Приступаючи до проектування освітнього простору та обираючи шляхи його організації, необхідно враховувати чинники і нові завдання школи, багатоманітність навчальних програм, підручників, соціокультурні процеси, пов'язані з гуманізацією, розгортанням інформаційного простору.

Головна мета при проектуванні простору закладу освіти – створення креативного середовища, що допомагає дітям самостійно виявити та розкрити свої творчі здібності,

без нав'язування знань викладачем; відтворення ергономічного багатофункціонального простору, що допускає певні трансформації, здатного «налаштуватися» на певні види діяльності. Типові школи здатні сформулювати лише типові мислення. Наявні приміщення шкіл не сприяють творчому розвитку учнів.

У кожній школі є своя історія, традиції, досягнення, цільова аудиторія. Спираючись на ці дані, потрібно розробити й візуалізувати свій власний шкільний бренд. Бренд – це певний знак, який позначає унікальний продукт або послугу, що належить якійсь певній особі – фізичній або юридичній. **Брендинг** – це ряд заздалегідь спланованих та пов'язаних між собою заходів, спрямованих на створення позитивного іміджу якогось бренду (на початкових етапах). Зокрема це такі заходи:

- позиціонування + створення УП (унікальної пропозиції);
- створення унікальних графічних і вербальних символів – назви, слогану, логотипу, джінглу, корпоративного стилю і т. ін.;
- моніторинг ринку конкурентів;
- підбір носіїв, які будуть транслювати головну ідею бренду;
- просування.

Отже, брендинг школи – це візуалізація свого власного шкільного бренду. Одна школа спеціалізується на поглибленому викладанні інформаційних технологій, інша – носить ім'я Героя України або видатного українського вченого. Ці особливості необхідно враховувати при розробці та візуалізуванні бренду, зокрема в шкільній символіці (герб, прапор), оформленні класів, рекреацій. Безсумнівний плюс брендингу – упізнаваність школи. Це важливо і для учнів, і для колективу. У таку школу легше залучити гарних педагогів, соціальних партнерів, спонсорів. Крім того, у ній простіше створити комфортний мікроклімат, в якому приємно вчитися і працювати. В ідеалі проект повинен початися зі складання брендбуку, що передбачає опис кожного фірмового елемента і способів його використання на носіях. Найменше, що можна зробити, – це розробити в єдиному впізнаваному стилі візитки, банери, обкладинки для підручників і зошитів, чохли для мобільних телефонів, малюнки або ілюстрації для соцмереж, шаблони презентацій, буклети. Інакше кажучи, усе те, що використовується в повсякденному комунікативному житті школи. До брендингу школи можна віднести і кольорову гаму, яку слід обрати для проектування освітнього простору. Цих кольорів у палітрі не повинно бути більше п'яти.

Потім можна переходити до роботи зі шкільним простором. Як мінімум потрібно запровадити єдину систему **навігації** в будівлі. Особливо це актуально для освітніх комплексів. Досить зробити поєднання один з одним навігаційних стендів, вказівників, табличок на кабінетах і відразу стане видно, як будівлі з різною архітектурою та інтер'єром будуть візуально об'єднані в єдиний простір. Номери, назви кабінетів можуть бути виготовлені зі спеціальних змінних переносних табличок на магнітах. Їх можна знімати і змінювати або встановлювати стаціонарно. Їх потрібно обирати у відповідній кольоровій гамі відповідно до обраних кольорів (не більше п'ятьох). Ще одним варіантом орієнтування та прикрашання інтер'єру у просторі школи може стати **пиктографічна стилістика** – пиктограми за змістом мають відповідати функції місця. Навігація повинна виконувати не тільки інформаційну, але й декоративну функції. Видно нумерацію поверхів і що на них розташовано. Наприклад, на першому поверсі можуть бути надписи: 1-й поверх, класи початкової школи (1–4 клас), рекреаційна зона, клуб англійської мови. Додатково вони супроводжуються символічними пиктограмами, дивлячись на які, ставало би зрозуміло, що саме тут розташовано.

Завдяки наявним принципам зонування освітній простір школи розділяють за функціональними ознаками у такий спосіб: навчальний процес, рекреація, загальношкільні збори, спорт, харчування, методична та господарська діяльність, адміністративне управління. При цьому є і загальний простір – простір самодіяльності, він і повинен стати предметом особливої уваги. Його необхідно перетворити в

органічну частину освітнього простору, а це є нелегким завданням. Проектуючи освітній простір, необхідно враховувати вимоги функціональної доцільності – призначення кожного приміщення: чи будуть у ньому проводитися навчальні заняття, позакласні заходи, театральні вистави, спортивні змагання. При цьому в сучасній школі має застосовуватися дворівневе зонування шкільного простору, про яке йшлося в розділі «Зонування простору». Найчастіше під час планування перетворення освітнього простору школи черговість оформлення може бути такою:

- вхідна зона (обличчя школи; найперше, що бачить кожен відвідувач і після чого в нього складається враження про школу);
- спеціалізовані простори (актовий зал, їдальня, спортзал);
- коридори та рекреації;
- класи.

Якщо школа обмежена в коштах, слід почати з простору загального користування. Це коридори, рекреації та їдальня. Тут учні, педагоги, а іноді й батьки перебувають досить тривалий час. Тому функціональне наповнення і оформлення простору має бути таким, щоб у цьому просторі було комфортно знаходитися. Єдиний важливий момент: шкільні приміщення за будь-якого оформлення повинні відповідати функціональному призначенню. Якщо рекреація призначена для відпочинку і спілкування, в ній потрібно розмістити лавки або м'які модулі, шафи з книгами і журналами, настільні ігри. Актівий зал може стати повноцінним освітнім середовищем, коли його пристосують до різних потреб. Глядацькі місця мають бути такі, щоб їх можна було легко і швидко прибрати, а зал перетворити у відкритий майданчик для експериментів, тобто на місце для індивідуальних та групових занять. При цьому тут повинні бути всі сучасні технічні засоби – комп'ютери, ноутбуки, проектори тощо. В їдальні краще поставити столи різних розмірів, тому що не всі люблять обідати в компаніях, а умивальники для миття рук обладнати в окремій зоні, щоб не було зайвої штовханини. Однак функціональна відповідність повинна бути в пріоритеті. Також дуже важливо враховувати такі фактори: наявність брендингу, кольору, матеріал та колір підлоги, спеціалізованість приміщення, а особливо вік учнів. Адже учні початкової школи та випускники поводять себе по-різному у суспільних просторах школи і навіть по-різному сприймають кольорову палітру.

Наступним кроком після визначення зонування простору та його функціональної доцільності потрібно визначитися з дизайном освітнього простору. Спершу слід визначитися з кольоровою гамою, що буде використовуватися при оформленні освітнього простору школи: зазвичай кольорів не повинно бути більше п'яти. Усі стіни у приміщенні мають бути білими або світлими для того, щоб візуально розширити простір і наповнити його світлом. Колір поверхні стін, меблів повинен бути жовтим, зеленим або бежевим (матових світлих пастельних тонів). Стелю, верхні частини стін, віконні рами та двері слід фарбувати у білий колір, коефіцієнт відбиття якого 0,8; у кабінетах технічних засобів навчання (ТЗН) стіна, яка є фоном до екрану (телевізор, проектор), має бути пофарбована в жовтий або бежевий колір із коефіцієнтом відбиття 0,6; класна дошка повинна мати матову поверхню, пофарбовану в темно-зелений, коричневий колір із коефіцієнтом відбиття 0,1–0,2 [3]. Іноді виділяють одну стіну у приміщенні яскравим кольором. Для підлоги краще використовувати природні кольори – сірі відтінки, що нагадують камінь, бежеві або пісочні. Слід також застосовувати сучасні дизайнерські підходи в оформленні внутрішнього простору та елементи дизайну-3D, створювати перспективу, колористику, цікаву для дітей тематику, що розвиває творче мислення, широкий світогляд та естетику, – у коридорах, холах, гардеробі, на сходах. У рекреаційних зонах повинні бути умови для активного відпочинку (розмітка «класики», лабіринт тощо), столи для настільного тенісу тощо та можливість використовувати стіни для творчості (рамки для малюнків, дошки для

малювання тощо). У рекомендаціях щодо створення нового освітнього простору (2017 рік) (інформація в електронному вигляді: www.dfr.minregion.gov.ua) надано багато порад, які носять рекомендаційний характер. Кабінети в школі потрібно оформлювати разом із прилеглою територією – коридором або рекреацією. У такому разі вони виглядають як одне ціле. Плануючи дизайн школи, можна ефективно використовувати стіни. Ось 10 можливостей, які можна і потрібно використовувати при оформленні стін у школі:

1. Стіна – джерело натхнення й мотивації.

«Навчайся! Твори! Думай! Дій!» – ці та інші мотивувальні фрази разом із вдало підібраними образами можуть мотивувати учнів, бути постійним нагадуванням про те, що «все в їхніх руках»!

2. Стіна – місце для трансляції знань і цінностей.

Інформація на стіні може чомусь навчити. Те, що написано в підручниках – це уроки, домашні завдання... А та сама інформація, але оформлена в рамках простору, – привертає увагу учнів і, парадоксально, але факт, – несвідомо запам'ятовується краще!

3. Стіна – носій навігації.

Навігація – це не тільки таблички на кабінетах. Це ціла система, яка, з одного боку, наочно показує, що і де знаходиться, з іншого – може стати самостійним, дуже яскравим елементом оформлення.

4. Стіна будить уяву.

Безумовно, найбагатша фантазія – у школярів. Можна оформити простір образами і кольором і дати їм можливість самим придумати, відчутти, уявити «Неймовірну історію»!

5. Стіна формує образ школи та її бренд.

Яка вона – ваша школа? У чому її індивідуальність? Які цінності та принципи ви пропагуєте? Крім того, що вам важливо відповісти на ці питання для себе, важливо також донести цю інформацію до вашої аудиторії. Якщо ви їм не скажете, хто й які ви, вони самі придумають це за вас.

6. Стіна – місце спілкування.

Крім стандартної інформації щодо розміщення (наприклад, розклад уроків), важливо надати школярам місце, де вони зможуть спілкуватися один з одним, знайти учасників для спільного проекту, повісити оголошення про втрачені речі або «Віддам кошени в добрі руки»... Не треба боятися, що вони напишуть «щось не те». Якщо у них немає можливості розмістити оголошення або інформацію один для одного, чи можуть вони вважати школу своєю другою домівкою?

7. Стіна – джерело довідкової інформації.

Музеї, кінотеатри, спортивні споруди й бібліотеки вашого міста або вашого району – все це можна розмістити на карті. Саму карту можна зробити об'ємною – з коркового дерева або ДСП – і стильно, і, що важливіше, корисно – постійне нагадування про те, як цікаво школярі можуть провести свій вільний час.

8. Стіна створює настрій.

«Від посмішки світлішає похмурий день».

Школа – величезний простір, в якому протягом дня утворюються різні емоційні потоки, часом готові все знести на своєму шляху. Передбачте розміщення об'єктів або образів, завдання яких – просто викликати посмішку, налаштувати людину на позитивний лад. Також не забувайте, що різні простори припускають різний настрій (наприклад, у їдальні та в актовому залі).

9. Стіна – це місце для виставки.

Світлини самі по собі ретранслюють позитивні емоції, показуючи – якою цікавою і яскравою може бути шкільне життя. При цьому оформлення фотовиставки, звичайно

ж, має бути відповідним – щоб притягувати до себе увагу, але не зіпсувати загальне враження.

10. Стіна вражає і поряд з нею всі фотографуються.

Можна (і потрібно!) зробити просто «дуже-дуже класно», щоб учні та гості вашої школи не змогли пройти повз і обов'язково сфотографувалися, розмістивши потім фото в себе на сторінках у соцмережах, можливо, навіть трохи вихваляючись перед своїми друзями. Красиво й незвично оформлена стіна може стати візитівкою вашої школи. Використовуйте цю можливість!

Також на стіні в коридорі можна розмістити канбан. **Канбан** – це система одночасної організації великої кількості проектів, і канбан-дошка наочно демонструє їхній прогрес. Розібратися в ній дуже просто: для кожного проекту є три секції — «зробити», «у процесі» та «зроблено», де на папірцях відповідного кольору розміщені завдання. У процесі виконання учні самостійно переміщують папірці із секції до секції та контролюють виконання завдань. Kanban – це інструмент процесу, він допомагає працювати ефективніше, до певної межі показуючи, що робити.

Ознака якісного освітнього проекту – системна робота і чіткий порядок прийняття рішень. Не важливо, хто буде приймати ці рішення, – одноосібно директор або батьківська рада. Найголовніше тут – правильне формулювання власних очікувань від проекту – у вигляді функціональних, адміністративних, педагогічних вимог, а також розуміння зв'язку вже розроблених рішень щодо бренду з проектом про простір. Це полегшить роботу дизайнерам, архітекторам, будівельникам і виключить елемент несподіванки при отриманні кінцевого результату. Імідж школи – те, заради чого варто звернутися до дизайнера. Можливо, така людина знайдеться серед випускників чи батьків, або студент-дизайнер, який у рамках дипломної роботи може виконати проект дизайну школи. Складаючи техзавдання, потрібно пам'ятати, що модернізується освітній простір. Слід *обрати команду професіоналів*, якій довіряєте, а тому повинні прислухатися до їхніх рекомендацій. Продуктивний підхід з боку директора школи – це говорити з позиції функціональних завдань: «Нам потрібно забезпечити зрозумілість і читаність навігаційних табличок для учнів із порушенням зору», «Ми хочемо зробити в рекреації зони активного і пасивного відпочинку». Крім того, важливо пам'ятати, що школа – це середовище, яке регламентують певні норми. Чинні Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01 (постанова Головного державного санітарного лікаря України від 14 серпня 2001 року № 63) можуть стати каменем спотикання для амбітних дизайн-проектів, але навіть в умовах жорсткого нормативного регулювання можна модифікувати освітній простір так, щоб він відповідав вимогам законодавства і був комфортним та гармонійним. Перш ніж приймати остаточне рішення, слід порадитися з психологами, дізнатися побажання батьків і переваги учнів.

Отже, робота зі шкільним простором повинна бути системною та спланованою у такий спосіб:

- брендинг школи;
- створення команди проектувальників (батьки, діти, вчителі);
- проектування та розробка освітнього проекту (поділ простору школи за дворівневим принципом зонування);
- втілення проекту за визначеною першочерговістю.

Варто пам'ятати, що часткове або точкове перероблення приміщень ускладнює освітній простір і погіршує ситуацію. Освітній простір багатьох шкіл, навіть нещодавно відремонтованих, – типовий (одноманітний). Наприклад, стелі типу «Армстронг», стіни пастельних тонів, лінолеум зі стандартним малюнком. У такому просторі немає індивідуальності, оригінальності, і він дуже нагадує офісний простір.

Головні проблеми, що можуть виникнути на шляху реалізації задуманого, – можливості фінансового, ресурсно-технічного забезпечення. Ефективність моделі визначається підготовкою педагогічного колективу до педагогічного планування й моделювання освітнього простору школи. Більше шансів на успішну реалізацію матиме саме власна модель, створена колективом школи, а не нав'язана чи скопійована наосліп у когось. І саме тоді простір школи може стати педагогічним інструментом, який підвищить якість навчання учнів.

Діяльність педколективу, зокрема керівників ЗЗСО, щодо створення нового простору

У процесі проектування освітнього простору педагогічному колективу є над чим працювати. Насамперед це **брендинг школи. Створення команди проектувальників** (обов'язково з представниками учасників освітнього процесу в школі – учнів, батьків, учителів та дизайнера). Дизайнером може виявитись хтось із батьків учнів, випускник школи, який здобуває професію дизайнера, або просто звичайний студент (фахова спеціальність «дизайнер»), який у рамках курсової або дипломної роботи може виготовити проект, цим самим набуваючи досвід та збагачуючи своє професійне портфоліо. Для істотних змін потрібно залучення фахових дизайнерів, архітекторів, художників. Приступаючи до проектування та розроблення освітнього проекту (поділ простору школи за дворівневим принципом зонування), треба спочатку окреслити проблемне поле. Педагогічний колектив може отримати інформацію після проведення анкетування всіх учасників освітнього процесу. Таке анкетування, опитування, вивчення зауважень і побажань учнів та їхніх батьків потрібно провести обов'язково. Перед початком роботи над проектом також можна роздати блокноти жовтого і рожевого кольорів. Відривними листочками слід позначити свої улюблені місця, оскільки кожен сприймає простір по-своєму, тому цей варіант буде ідеальним для пошуку «золотої середини» для всіх учасників освітнього процесу.

Аналіз результатів опитування учасників освітнього процесу декількох шкіл дає можливість зробити такі висновки:

- школярі здебільшого визнають, що їм необхідно мати: власну «шафу» для зберігання одягу, змінного взуття, спортивної форми, підручників, зошитів; мати два комплекти підручників (удома й у школі); обладнане місце, де дитина може повторити урок, відпочити (рекреація із зоною усамітнення);
- батьки хотіли б мати доступ до інформації про навчальні досягнення дітей, не відвідуючи школу, за допомогою інтернет-ресурсів; шкільну сучасну бібліотеку (медіатеку) з різножанровою літературою, періодичні видання, фонотеку, відеотеку, центр, що забезпечує вхід до мережі електронних бібліотек; консультативну допомогу з боку фахівців (психологів, методичних працівників, педагогів тощо) щодо виховання дітей;
- керівники та вчителі зазначають, що характер змін повинен бути радикальним та продуманим. Оскільки вчителі не фахівці з дизайну, то хотіли б залучення до створення проекту справжніх дизайнерів, щоб простір не був схожий на різнокольорове полотно і не був точковим та частково покращеним, а щоб зміна простору носила системний характер [13, с.4].

Отже, при виявленні проблемного поля щодо проектування освітнього простору школи передусім необхідно змінити його фізичні характеристики. Утілюючи проект, саме учасники освітнього процесу разом повинні визначити першочерговість змін приміщень. Можливо, зазнають змін спочатку блок початкової ланки з прилеглою рекреацією та вбиральнями або фойє школи з особистими шафами учнів (гардеробом) та прилеглими коридорами.

Поради проектувальникам освітнього простору:

- дотримуйтесь балансу;

- простір має бути: відкритим і психологічно захищеним; публічним та з можливістю усамітнення; приватним; із свободою руху; функціональним та відкритим у його використанні.

Пам'ятайте найголовніше – у креативності мусить бути межа розумності. Важливим під час облаштування шкільної будівлі має бути змінність та варіативність використання простору.

Сьогодні освіта – це сфера послуг, що покликана задовольнити основні потреби громадян країни. Тому мережа закладів освіти повинна мати високий технологічний рівень, новітнє навчально-інформаційне забезпечення. Будівлі українських шкіл можна пристосувати до нових вимог і стандартів НУШ лише через переосмислення і трансформацію наявних приміщень. А для того, щоб вийти за межі звичних стереотипів, потрібне креативне мислення. Учителі, учні та батьки мають вибудувати спільну стратегію. Можливо, саме від цього залежить майбутнє не лише руху Нової української школи, молодого і зеленого креативного класу України, але й цілої країни.

Висновок

Створення освітнього простору за ідеями НУШ тільки розпочинається і, фактично, це процес безперервний, оскільки з упровадженням певного результату його створення та подальше корегування не припиниться. Дуже важливо, щоб усі учасники цього процесу – батьки, педагогічний колектив, громада – об'єдналися, знайшли спільну мову між собою й усвідомили спільну відповідальність, мали вміння, бажання та добру волю для співпраці.

Для того, щоб виробити спільні точки дотику, усім учасникам освітнього процесу пропонуємо:

- постійно підвищувати свою обізнаність щодо моделювання та створення освітнього простору; вивчати досвід, теорію досліджень як вітчизняних, так і закордонних учених; налагоджувати контакти зі спеціалістами, які б могли надати методичну та консультаційну допомогу. Для формування освітнього простору важливо залучити всіх учасників освітнього процесу – батьків, дітей, учителів, адже вони найкраще обізнані щодо сьогоденного стану речей у школі, потреб у її розвитку;
- з'ясувати потреби та стан речей легше всього за допомогою анкетування учасників освітнього процесу. У такий спосіб їхня участь в аналізі та плануванні освітнього простору буде незамінною, бо саме так виявляться потреби та можливості, буде проаналізовано наявні ресурси. Слід використовувати методи не лише проектування, але й дизайн-мислення;
- розробити підйомну модель фінансування. Саме фінансування повинно бути стабільним, адже від цього фактора залежить безперебійність та системність створення освітнього простору. Воно має відбуватись одночасно з оновленням школи, запровадженням нових педагогічних підходів, нових програм та навчальних планів, форм та методів роботи. Між усіма учасниками освітнього процесу (учнями, батьками, вчителями) має бути окреслено поле діяльності та шляхи співпраці з колегами-освітянами, місцевою громадою та навіть дизайнерами [5].

Відтак сучасний освітній простір школи повинен стати комплексним освітнім ресурсом, який би забезпечив освітню діяльність через благоустрій та облаштування шкільної території, гнучку об'ємно-планувальну структуру будівлі школи, цілісне художнє рішення фасадів та інтер'єру, комфортне та динамічне меблювання та обладнання всіх приміщень.

Отже, освітній простір – це лише складова єдиної концепції розвитку школи, що охоплює педагогічні, соціальні, організаційні та фінансово-господарські питання. Його створення можливе лише через активну зацікавлену співпрацю широкої спільноти: управлінців та педагогів, учнів та їхніх батьків, науковців, проєктувальників,

громадських активістів. І тоді, завдяки спільним зусиллям, школа має стати, як казав видатний педагог В. О. Сухомлинський, «школою спокою для батьків, школою творчості для вчителів та школою радості для дітей» [12, с.65].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архитектура и эмоциональный мир человека / Г. Б. Забельшанский, Г. Б. Минервин, А. Г. Раппапорт, Г. Ю. Сомов. – М.: Стройиздат. – 1985. – 208 с.
2. Вплив кольорів на емоції. (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://www.alpina.ua/alpina-dopomagaje/alpina-hilft-details/vpliv-koloriv-naemociji/show.html>
3. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01 [Електронний ресурс] //: Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 14 серпня 2001 р. № 63. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_7m/pg_iuwrsa/index.htm
4. Как влияет архитектурная среда и дизайн образовательного учреждения на ребенка? (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://psypress.ru/articles/26066.shtml>
5. Косенко Д. Ю. Освітній простір НУШ: рекомендації та реальні можливості (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/1163-osvitnij-prostir-nush-rekomen-datsiji-ta-realni-mozhливostyami>
6. Ми застосовуємо альтернативні просторові рішення у школі (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://biz.totosha.kiev.ua/2018/02/mi-zastosovuyemo-alternativni-pro-storovi-rishennya-u-shkoli/>
7. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»: [Електронний ресурс] // Постанова Кабінету Міністрів України № 988-р від 14.12.2016 р. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk-cardnpd?docid=249613934>.
8. Рибка Н. М. Єдиний освітній простір як інтегративна система: соціально-філософський аналіз: Автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03. – Одеса, 2005. – 24 с.
9. Про затвердження методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи [Електронний ресурс] // Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 березня 2018 р. № 283. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-organizaciyi-osvitnogo-prostoru-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli>
10. Психологічний вплив кольору в інтер'єрі на людину. – 2015 – (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://blago.if.ua/psihologichnij-vpliv-koloru-v-interye/>
11. Сергійчук С. Фізичні простори для освітніх заходів: інклюзивні, холистичні та натхненні. – 2017. – (Електронний ресурс). – Громадський простір. – Режим доступу: <https://www.prostir.ua/?kb=fizychni-prostory-dlya-osvitnih-zahodiv-inklyuzyvni-holistychni-ta-nathnenni>
12. Сухомлинський В. О. Школа радості // Вибр. твори: В 5. т. – К. 1976–1977. – Т. 3. – С. 9–98.
13. Цимбалару А. Д. На шляху до школи майбутнього: моделювання освітнього простору (Електронний ресурс). – Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_peda_gog_probl_silsk_shkolu/22/visnuk_23.pdf
14. Шуляр В. І. Від освітнього ландшафту України до формування ноосвітнього середовища Миколаївщини // Директор школи – 2018. – № 15–16. – С.4
15. Якими мають бути простори для навчання. Відкритість, комфорт, світло, візуалізація — наскільки це важливо для освітнього процесу (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://biggggidea.com/practices/vidkritist-komfort-svitlo-vizualizatsiya/>

Додаток

ОРІЄНТОВНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРОЕКТУ «МИКОЛАЇВЩИНІ – НОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР!»

1. Опис проекту «Миколаївщині – новий освітній простір!»

Освітній простір школи є важливим чинником розвитку особистості учня та професіоналізму вчителів, який прискорює або стримує процес розвитку освіти в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа». Із метою сприяння вільного розвитку творчої особистості дитини у Новій українській школі зростає частина проектної, командної, групової діяльності у педагогічному процесі. Відповідно урізноманітнюються варіанти організації освітнього простору в школі. Дизайн за ідеями Нової української школи повинен бути придатним для будь-яких освітніх реформ, організації навчальної діяльності і враховувати вікові особливості учнів. Мобільні робочі місця мають легко трансформуватися для групової роботи. Планування і дизайн освітнього простору школи спрямовується на розвиток дитини та мотивації її до навчання. Українське суспільство бажає бачити школу місцем розвитку та співпраці.

Аналіз педагогічної літератури щодо визначення поняття «освітній простір» свідчить, що воно багатовимірне та різнопланове. Розглядом поняття «освітній простір» займаються Г. Бутенко, А. Евтодюк, Н. Рибка, А. Цимбалару та інші. Більшість дослідників означеної проблеми (Н. Бастун, С. Бондирева, О. Веряєв, С. Гершунський, В. Гинецінський, Б. Ельконін, Б. Серіков, В. Слободчиков, І. Фрумін та ін.) під поняттям «освітній простір» розуміють певну територію, що пов'язана з масштабними явищами і галузі освіти: як певна частина соціального простору, у межах якої здійснюється нормована освітня діяльність; як єдність, цілісне утворення в галузі освіти, яке має свої межі, що уточнюються окремо, – світовий освітній простір, міжнародний освітній простір, європейський освітній простір, освітній простір регіону, школи, шкільного класу тощо. Найповнішим та сучасним, таким, що концентрує в собі сутнісні ознаки цього феномена, є, на нашу думку, визначення освітнього простору як «педагогічної реальності, що заявляє про себе співіснуванням Людини і Світу через освіту, являє собою баланс культурного і цивілізаційного, виражаючи його через знаковість освітнього середовища».

Отже, освітній простір – педагогічний феномен зустрічі та взаємодії людини з оточуючими її елементами – носіями культури, у результаті чого відбувається їх осмислення та пізнання.

Саме у просторі реалізується процес соціалізації та адаптації особистості, формується певний образ, що відповідає тим культурним умовам та зразкам, у яких здійснюється сам процес становлення. Освітній простір повинен містити:

- просторовий компонент (архітектурно-естетична організація життєвого простору школярів (архітектура шкільних будівель, дизайн інтер'єру);
- змістово-методичний компонент (концепція навчання, навчальні програми, плани, підручники); форми та методи організації освіти (урок, дидактична гра, екскурсія тощо; учнівські дослідження, структури класів і шкільного самоврядування);
- комунікаційно-організаційний компонент (особливості суб'єктів освітнього середовища – розподіл статусів, ролей, національні, статеві особливості учнів, учителів, їх цінності, стереотипи, комунікаційне середовище – стиль спілкування, просторова та соціальна щільність середовища суб'єктів освіти; організаційні умови – наявність творчих груп педагогів, ініціативних груп батьків).

Завідувач відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України А. Д. Цимбалару стверджує: «Інноваційний заклад освіти має бути відкритим соціально-педагогічним комплексом з центрами адвокації, медичної, психологічної допомоги, спортивно-оздоровчим, ігровим, навчально-дослідницьким (з медіатекою, предметними лабораторіями тощо). Сучасний освітній простір школи має характеризуватися відкритістю, адекватністю, прогностичністю, інформаційністю, створенням умов для забезпечення фізичного здоров'я (відповідні меблі, обладнання «власної зони» учня та ін.), психологічного комфорту учасників навчально-виховного процесу». При цьому доктор педагогічних наук В. І. Шуляр акцентує увагу на тому, що: «Недооцінювання середовища, різних його змістових аспектів (науково-методологічних, психолого-педагогічних, дидактико-методичних, нормативно-правових, інформаційно-технологічних, загальнокультурних норм, науково-технічного прогресу, досягнень науки тощо) породжує хибне розв'язання багатьох педагогічних проблем, пов'язаних насамперед із підготовкою конкурентоспроможних кадрів у сфері освіти та учнів-випускників у новій українській школі. Глобалізаційні процеси, про які йшла мова під час Усесвітнього економічного форуму (засновник Клаус Шваб) в Давосі 2017 року як Четверта промислова (індустріальна) революція, у взаємозв'язку зі світовим економічним, науковим і культурним простором, мають ураховуватися при створенні єдиного освітнього простору взагалі та науково-методичного середовища зокрема в об'єднаних територіальних громадах».

Нині, попри те, що тенденції розвитку суспільства, культури, освіти змінюються, більшість будівель українських шкіл збудовано «по-старому» у радянські часи (2–2,4 мкв. на дитину), однак із урахуванням того, що за законом «Про освіту» у класах навчатиметься 30 учнів, важко правильно спланувати осередки і розмістити їх у класній кімнаті. В умовах реалізації НУШ актуальності набуває проблема створення освітнього простору для сучасної шкільної освіти, де зростання соціальних вимог, зміна підходів до навчання та змісту освіти, динаміка розвитку науково-технічних розробок залишаються неврахованими. Реконструкція і ремонт наявного фонду будівель шкіл повинна проводитися обов'язково з урахуванням специфіки проведення освітнього процесу. У зв'язку з цим актуальним стає прогнозування і розвиток комплексної моделі будівлі закладу в рамках відповідності функціонально-планувальної гнучкості, конструктивної раціональності, індивідуальності та оригінальності архітектурного вигляду з урахуванням державних санітарних правил та норм влаштування, утримання закладів загальної середньої освіти, організації освітнього процесу та сучасних вимог до архітектурного середовища для закладів освіти, розвитку їх у майбутньому. Очевидним є те, що освітній простір для учнів початкової школи відрізнятиметься від для старшокласників як за предметно-просторовою організацією, так і за характером оформлення. Для виконання поставлених завдань необхідно виконати дві важливі умови організації сучасного простору: 1) зонування; 2) гнучка організація простору. Зважаючи, на те що педагоги не мають фахової дизайнерської освіти, вирішити поставлені питання власноруч стане для них складним завданням.

Проект «Миколаївщині – новий освітній простір!» здебільшого спрямовано на просторовий компонент освітнього простору, а саме архітектурно-естетичну організацію освітнього простору школярів (архітектура шкільних будівель, дизайн інтер'єру).

Отже, під освітнім простором у нашому проекті ми вважатимемо – простір саме в просторово-архітектурному розумінні, який відповідає ідеям реалізації НУШ, а саме функціонально гнучкий, готовий до будь-яких форм роботи з учнями, до штабелювання меблів або змін осередків, простір який буде мотивувати учнів до навчання.

Із метою реалізації Концепції «Нова українська школа» та поставлені виклики освітнім простором за ідеями Нової української школи виникла потреба в започаткуванні проекту «Миколаївщині – новий освітній простір!» (далі – Проект)

2. Зміст Проекту

2.1. **Метою Проекту** «Миколаївщині – новий освітній простір!» є створення організаційних науково-методичних та професійно-практичних умов щодо побудови універсального дизайну закладів освіти за ідеями Концепції НУШ.

Об'єкт – новий освітній простір у закладах освіти.

Суб'єкти – педагогічні колективи закладів освіти, батьки, місцеві громади, практикуючі дизайнери, студенти та науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти Миколаївщини, науково-педагогічні працівники Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, працівники Інституту громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва НАМН України, Українського інституту стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України, Головне управління Держпродспоживслужби в Миколаївській області, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, Миколаївська філія Київського національного університету культури та мистецтв, інші суб'єкти, які виявляють бажання взяти участь у Проекті.

2.2. Головними завданнями Проекту є:

2.2. Головними завданнями Проекту є:

– активізувати можливості двох рівнів соціального партнерства:

- між Миколаївським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти та органами місцевого самоврядування, державними установами, вищими навчальними закладами у напрямі підготовки педагогічних працівників та керівних кадрів закладів загальної середньої освіти до створення сучасного освітнього простору, побудованого за ідеями Концепції «Нова українська школа» (укладання угод, формування ініціативних груп, напрацювання рекомендацій, розроблення тренінгів тощо);
- між закладами загальної середньої освіти та студентами, які навчаються за напрямом «Архітектура», «Дизайн» та професійними дизайнерами у напрямі проектування локального освітнього простору в конкретному закладі освіти (укладання угод; розроблення проектів освітнього простору класів, коридорів, рекреацій, подвір'я тощо);

– залучати студентську молодь та професійних дизайнерів до реалізації соціальних проектів щодо проектування сучасного освітнього простору закладів освіти Миколаївської області;

– іміджувати регіональний досвід зі створення дизайну нового освітнього простору за ідеями Нової української школи в ЗМІ, на конференціях, семінарах, виставках, форумах тощо;

– розробити методичні рекомендації для керівників закладів загальної середньої освіти щодо організації освітнього простору Нової української школи з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог та рекомендацій МОН до облаштування приміщень закладів освіти.

2.3. **Напрями реалізації Проекту**

Організаційний – організація та проведення заходів інституційного, регіонального та державного рівнів, спрямованих на реалізацію цілей і завдань Проекту: обговорення, науково-практичні конференції та навчальні семінари, проблемні круглі столи, консультації, тренінги тощо.

Освітній, просвітницький – оперативне забезпечення учасників Проекту нормативними документами, актуальними сучасними рекомендаціями щодо дизайну навчального середовища за ідеями Нової української школи.

Представницький – представлення інтересів та пропаганда досвіду і досягнень учасників Проекту.

Координаційний – координація дій учасників Проекту та інших установ і організацій у рамках співробітництва в проблемному полі реалізації Проекту. Співпраця з закладами вищої та загальної середньої освіти.

Проектний – участь і організація проектної діяльності.

Інформаційний – організація публікації та поширення позитивного досвіду втілення дизайнів навчального середовища за ідеями Нової української школи закладів Миколаївської області.

2.4. Термін реалізації Проекту: 2018–2023 роки.

2.5. Етапи реалізації Проекту:

Підготовчий – травень – червень 2018 року.

Розвивально-формульальний – серпень 2018 року – травень 2023 року.

Результативно-узагальнювальний – червень – серпень 2023 року.

3. Нормативно-правова основа Проекту

1. Про освіту [Електронний ресурс] // Закон України. Редакція від 05.09.2017 № 2145–VIII. – Режим доступу :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-12>.

2. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»: [Електронний ресурс] // Постанова Кабінету Міністрів України № 988-р від 14.12.2016 р. – Режим доступу :<http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249613934>.

3. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти “Нова українська школа” [Електронний ресурс] // Постанова Кабінету Міністрів України від 04 квітня 2018 р. № 237. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/237-2018-%D0%BF>

4. Про затвердження методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи [Електронний ресурс] // Наказ Міністерства освіти і науки України від 19 січня 2018 р. № 58. – Режим доступу :<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-organizaciyi-osvitnogo-prostoru-novoyi-ukrayinskoji-shkoli>

5. Про організаційні питання запровадження Концепції Нової української школи у ЗНЗ I ступеня [Електронний ресурс] // Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 липня 2017 р. № 1021. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/7805>

6. Про затвердження рекомендацій щодо використання коштів освітньої субвенції [Електронний ресурс] // Наказ Міністерства освіти і науки України від 19 січня 2018 р. № 58. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-vikoristannya-u-2018-roci-koshtiv-osvitnoyi-subvenciyi>

7. Про затвердження Примірного переліку засобів навчання та обладнання навчального і загального призначення для навчальних кабінетів початкової школи: [Електронний ресурс] // Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 лютого 2018 р. № 137. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-pereliku-zasobiv-navchannya-ta-obladnannya-navchalnogo-i-zagalnogo-priznachennya-dlya-navchalnih-kabinetiv-pochatkovoyi-shkoli>

8. ДБН В.2.2-3:2018 “Будинки і споруди. Заклади освіти” [Електронний ресурс] // Постанова Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25 квітня 2018 р. № 106, погоджено МОН України (лист від 05.04.2018 № 1/12-3326), МОЗ України (лист від 05.03.2018 № 05.1-08/ 5826), Державною службою України з надзвичайних ситуацій (лист від 01.03.2018 № 02-3005/261) набирають чинності з 01 вересня 2018 р. – Режим доступу: http://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/v_2_2_3/1-1-0-1804

9. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01[Електронний ресурс] //: Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 14 серпня 2001 р. № 63.– Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_7m/pg_iuwrsa/index.htm

4. Організаційно-кадрове забезпечення реалізації Проекту

Координація Проекту покладається на Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

- 4.1. Автор ініціативи: Шуляр Василь Іванович, д.пед.н., доцент, директор МОППО, заслужений учитель України.
- 4.2. Координатор Проекту: Деміракі Тетяна Валентинівна, методист лабораторії управління розвитком регіональної освіти МОППО.
- 4.3. Наукові консультанти Проекту: Шуляр Василь Іванович, д.пед.н., доцент, директор МОППО, заслужений учитель України; Стойкова Вікторія Володимирівна, к.пед.н., заступник директора з науково-педагогічної діяльності.
- 4.4. Партнери: Миколаївська обласна рада, Інститут громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва НАМН України, Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України, Головне управління Держпродспоживслужби в Миколаївській області, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв.
- 4.5. Учасники: керівники, педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, інтернатних закладів освіти; батьки; місцеві громади, науково-педагогічні працівники МОППО та закладів вищої освіти; студенти, які оволодівають професією дизайнера, професійні дизайнери.

5. База реалізації Проекту

У реалізації Проекту передбачається участь закладів загальної середньої освіти згідно з додатком.

У процесі реалізації Проекту до участі у ньому можуть долучатися заклади загальної середньої освіти, які працюють над виконанням аналогічних завдань.

6. Очікувані результати Проекту

У результаті реалізації Проекту буде розроблено проект освітнього простору в закладах загальної середньої освіти за ідеями Нової української школи.

План реалізації Проекту

Терміни	Етапи проведення	Завдання	Основний зміст	Очікувані результати
Травень – червень 2018 року	Підготовчий	Розроблення задуму проекту	Діагностико-прогностична робота, спрямована на виявлення проблем і вироблення підходів до створення Проекту. Проблемний аналіз ситуації в умовах реалізації ідей НУШ	Виявлення проблем та викликів в умовах реформування освіти та реалізації ідей НУШ. Створення інтернет-спільноти в мережі Facebook
		Організація проектної роботи	– Підготовка плану реалізації Проекту. – Формування груп учасників Проекту. – Розподіл обов'язків – організація та проведення заходів інституційного, регіонального та державного рівнів, спрямованих на реалізацію цілей і завдань Проекту обговорення, науково-практичні конференції та навчальні семінари, проблемні круглі столи, консультації, тренінги тощо	План реалізації Проекту. Створення бази учасників Проекту. Проведення заходів, спрямованих на реалізацію цілей та завдань Проекту
Серпень 2018 року – травень 2023 року	Результативно-формульальний	Реалізація Проекту	– Оперативне забезпечення учасників Проекту нормативними документами, актуальними сучасними рекомендаціями щодо дизайну навчального середовища за ідеями НУШ. – Представлення інтересів та пропаганда досвіду і досягнень учасників Проекту. – Координація дій між учасниками Проекту та іншими установами й організаціями в рамках співробітництва в проблемному полі реалізації Проекту	1. Співпраця з закладами вищої освіти та закладами загальної середньої освіти, інтернатними закладами освіти. 2. Участь і організація проектної діяльності. 3. Науково-методичний супровід реалізації Проекту. 4. Розроблення проекту освітнього простору в закладах учасників Проекту
Червень – серпень 2023 року	Результативно-узагально-вальний		Опис ходу й проміжних результатів реалізації Проекту. Організація публікацій та поширення позитивного досвіду втілення дизайнів навчального середовища за ідеям НУШ закладів Миколаївської області	1. Публікації. 2. Вироблення методичних рекомендацій щодо створення універсального дизайну освітнього простору закладів загальної середньої освіти, який відповідає ідеям реалізації НУШ

План реалізації Проекту на 2018 рік

Терміни	Заходи	Очікувані результати
Вересень	<p>Приєм заявок від інших закладів загальної середньої освіти, які бажають взяти участь у Проекті.</p> <p>Проведення установчого семінару-практикуму для педагогічних колективів закладів загальної середньої освіти з метою їх ознайомлення з особливостями дизайну освітнього простору</p> <p>Створення спільноти в мережі Facebook.</p> <p>Популяризація Проекту.</p> <p>Консультації та зустрічі за потребою.</p> <p>Розроблення методичних рекомендацій щодо дизайну навчального середовища за ідеями НУШ.</p> <p>Забезпечення учасників Проекту нормативними документами щодо дизайну навчального середовища за ідеями НУШ</p>	<p>Співпраця з закладами вищої освіти та закладами загальної середньої освіти, інтернатними закладами освіти.</p> <p>Підготовка педагогічних колективів до реалізації Проекту.</p> <p>Початок реалізації творчих проектів дизайнерів. Участь і організація проектної діяльності</p>
Жовтень	<p>Оглядова презентація робіт «Новий освітній простір Миколаївщини»</p>	<p>Участь у оглядовій презентації робіт молодих дизайнерів із закладів вищої освіти Миколаївщини та закладів загальної середньої освіти, інтернатних закладів освіти</p>
Листопад– Грудень	<p>Координація дій учасників Проекту з іншими установами й організаціями в рамках співробітництва в проблемному полі реалізації Проекту.</p> <p>Участь закладів загальної середньої освіти у конкурсі «Новий освітній простір Миколаївщини»</p>	<p>Науково-методичний супровід реалізації Проекту</p>

Список
закладів загальної середньої освіти – учасників проекту
«Миколаївщині – нове навчальне середовище!»

№	Назва закладу освіти	Адреса закладу освіти	ПІБ керівника	Телефон	e-mail
1.	Коблівський заклад загальної середньої освіти I–III ступенів Коблівської сільської ради Березанського району Миколаївської області	Україна, Миколаївська область, Березанський район, с. Коблеве, вул. Шкільна, 4	Мушаровська Алла Анатоліївна	(0515) 39 61 40	Koblevo_school@ukr.net
2.	Сухоєланець-казальноосвітня школа I–III ступенів Новоодеської районної ради Миколаївської області	Миколаївська область, Новоодеський район, с. Сухий Єланець, вул. Каганова, 19	Діброва Людмила Олександрівна	(0516) 72 81 30	school2013@ukr.net
3.	Мішково-Погорілівська загальноосвітня санаторна школа-інтернат I–III ступенів Миколаївської обласної ради	Україна, Миколаївська область, Вітовський район, с. Мішково-Погорілове, вул. Маяковського, 129	Шиян Володимир Петрович	(0512) 60 99 93	mpinternats@gmail.com sekretar@kraevid.com.ua

Положення про підсумкову оглядову
презентацію робіт у рамках проекту
«Миколаївщині – новий освітній простір»

I. Загальні положення

1. Підсумкова оглядова презентація робіт у рамках проекту «Миколаївщині – новий освітній простір» проводиться з метою створення та розвитку нового освітнього середовища та дизайну в закладах середньої освіти Миколаївщини відповідно до ідей та положень Нової української школи (далі – Презентація).
2. Організаторами Презентації є Миколаївська обласна рада та Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
3. Основною метою Презентації є представлення робіт зі створення нового освітнього простору в закладах загальної середньої освіти Миколаївської області на засадах Концепції «Нова українська школа».
4. Основними завданнями Презентації є:
 - стимулювання оновлення регіональної освітньої системи;
 - залучення зацікавлених сторін до проектування адаптивного розвивального освітнього середовища;
 - підтримка закладів загальної середньої освіти через реалізацію найкращих проектів на базі ЗЗСО;
 - налагодження подальшої взаємодії між розробниками проектів, організаторами та ЗЗСО Миколаївської області.

II. Порядок проведення Презентації

1. До участі у Презентації запрошуються всі учасники проекту.
2. На розгляд організаційному комітету (додаток 5) подаються проекти дизайну (або елементи дизайну) освітнього середовища у ЗЗСО. Учасники мають право самостійно обирати напрям проекту із запропонованих тем, але обов'язковою умовою є відповідність ідеям Нової української школи.
3. Для участі у Презентації усім бажаючим необхідно надіслати до Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти такі матеріали:
 - заяву-анкету учасника проекту «Миколаївщині – новий освітній простір», оформлену за зразком, що наведено у додатку 6. Заяву-анкету подати не пізніше 11 листопада;
 - проект дизайну освітнього середовища будь-якого приміщення школи (кабінету, класу, коридору, холу або його частини) одного із закладів загальної середньої освіти Миколаївської області, оформлені відповідно до вимог, що наведені у додатку 7;
 - коротку анотацію проекту.Проект дизайну освітнього простору школи та коротку анотацію проекту подати не пізніше 1 грудня.
4. Роботи, що оформлені з порушенням вимог цього Положення, не розглядатимуться.
5. Під час розгляду проектних робіт обробка персональних даних учасників здійснюється з урахуванням вимог Закону України «Про захист персональних даних».
6. Матеріали учасників, подані на Презентацію, не рецензуються.

III. Вимоги до оформлення робіт

1. Теми, що пропонуються до реалізації проекту:
 - проект дизайну оформлення однієї із зон сучасного класу (зона відкриттів, зона новин, зона матеріалів, комунікативна зона, зона тиші, зона вчителя, тематична зона, зона відпочинку);
 - проект дизайну сучасного кабінету початкових класів, відповідно до рекомендацій наказу Міністерства освіти і науки України № 283 від 23.03. 2018 року;
 - елемент дизайну школи відповідно створений для дітей з особливими освітніми потребами (інклюзія);
 - проект дизайну рекреаційної зони, для початкової, середньої або старшої школи;
 - проект дизайну зовнішнього вигляду школи в Новій українській школі.
2. Проект дизайну подається в електронному вигляді, у зручному для учасників форматі: документа (.doc, .docx, .pdf), презентації (.pptx, .ppt) або зображення (.jpg, .png, .jpeg). Розмір зображень – не менше ніж 1024*768. Матеріал подається державною мовою з урахуванням сучасних вимог українського правопису.

IV. Підбиття підсумків Презентації та критерії оцінювання робіт

1. Оцінка матеріалів здійснюється організаційним комітетом Презентації, який формується з членів комітету освіти Миколаївської обласної ради, відповідальних осіб департаменту освіти і науки Миколаївської обласної державної адміністрації, науково-педагогічних працівників Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Склад організаційного комітету Презентації затверджується наказом департаменту освіти і науки Миколаївської обласної державної адміністрації.

2. Оцінювання матеріалів проводиться за такими критеріями:

- відповідність ідеям Коцепції «Нова українська школа»;
- практична реалізація Проекту;
- бюджетна ефективність Проекту;
- оригінальність думок і креативний погляд автора;
- універсальність, можливість використання Проекту в будь-якому іншому ЗЗСО;
- довготривалість Проекту.

3. Підсумки Конкурсу підбиваються за загальною сумою балів, визначеною організаційним комітетом Презентації.

V. Нагородження учасників Презентації

1. Організаційним комітетом визначаються найкращі роботи, які набрали найбільшу сумарну кількість балів. Учасники можуть бути нагороджені стимулюючими подарунками від Миколаївської обласної ради та, у разі залучення, подарунками від спонсорів.

2. Усі учасники Презентації нагороджуються дипломами Миколаївської обласної ради та Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти за участь.

3. Усі роботи учасників можуть бути зараховані як семестрові, курсові, випускні, бакалаврські, магістерські роботи.

**Склад організаційного комітету Презентації робіт у рамках проекту
«Миколаївщині – новий освітній простір»**

- Удовиченко Олена Олександрівна, директор департаменту освіти і науки Миколаївської обласної державної адміністрації;
- Шуляр Василь Іванович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та методити мовно-літературної та художньо-естетичної освіти, Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, директор Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, заслужений учитель України.
- Стойкова Вікторія Володимирівна, кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-педагогічної роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- Мілейко Ольга Олексіївна, завідувач навчально-методичної лабораторії управління розвитком регіональної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- Сокурєнко Олена Олексіївна, завідувач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- Бурлака Тетяна Юрїївна, методист навчально-методичної лабораторії управління розвитком регіональної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- Деміракі Тетяна Валентинівна, методист навчально-методичної лабораторії управління розвитком регіональної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- Запорожченко Максим Володимирович, методист лабораторії інформаційно-комунікаційних технологій, медіаосвіти та системного адміністрування;
- Продан Любов Анатоліївна, старший викладач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- Міленіна Галина Сергіївна, доцент кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- Олійник Лія Миколаївна, доцент кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Директор

В. ШУЛЯР

Заявка-анкета на участь у Презентації

1. Прізвище, ім'я, по батькові.
2. Дата народження.
3. Поштова адреса.
4. Електронна адреса.
5. Контактний телефон/мобільний телефон.
6. Заклад освіти, інститут, кафедра, спеціальність, курс, група.
7. Назва проекту.

Місце печатки

Підпис керівника

Анотація освітнього простору

Назва проекту	зазначається назва проекту, що має бути стислою, виразною і відповідати змісту проекту (необхідно уникати занадто узагальнених чи абстрактних назв, які потребують додаткових пояснень щодо змісту)
Автори проекту (автор ідеї, розробник)	зазначаються найменування закладу, де працюють або навчаються автори, його місцезнаходження, номери телефонів, електронні адреси авторів проекту
ЗЗСО, на базі якого планується реалізація проекту	Назва ЗЗСО, його місцезнаходження, електронна пошта, контакти директора або відповідального за реалізацію проекту
Загальна мета проекту	зазначається довготерміновий якісний вплив на розвиток ЗЗСО та освітньої галузі
Опис проблеми, на вирішення якої спрямований проект	актуальність, безпосередньо опис проблеми, система заходів, які вирішують зазначену проблему проекту
Цільові групи проекту	педагогічні працівники, учні, батьки, представники громади тощо
Джерела фінансування проекту, приблизна вартість проекту	бюджетні/позабюджетні кошти із зазначенням спонсорів (за наявністю)
Унікальність проекту	за наявністю
Додаткова інформація	за потреби

Навчально-методична лабораторія
управління розвитком регіональної освіти

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Деміракі Т. В.

**МОДЕЛЮВАННЯ ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ В УМОВАХ
РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ
«НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»**

Методичні рекомендації

Літературна редакція:
М. А. Ландер, Л. М. Менько

Комп'ютерний набір, технічна верстка:
Т. В. Деміракі, Н. М. Дерманська

Папір офсетний. Друк на різнографі

Формат 84x108^{1/16}

Умовно-друкованих арк. – 4,5

Обліково-видавничих арк. – 4,1

Гарнітура шкільна

Тираж – 100

Замовлення № 33

Адреса редакції:

вул. Адміральська, 4-а,

м. Миколаїв, 54001

Тел./факс 37 85 89

<http://www.moippo.mk.ua>,

e-mail: moippo@moippo.mk.ua